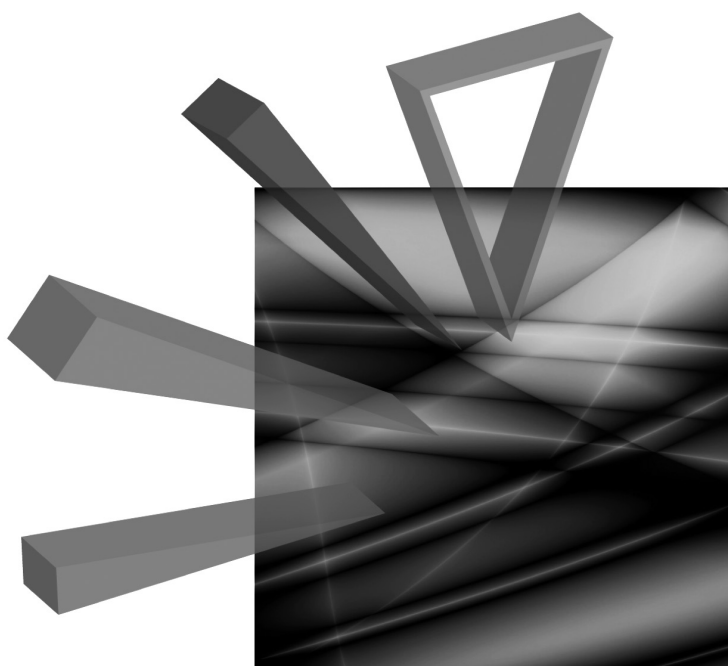

EKONOMIA ECONOMICS

2 (23) • 2013

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: *Joanna Szynal*

Redakcja techniczna i korekta: *Barbara Łopusiewicz*

Łamanie: *Małgorzata Czupryńska*

Projekt okładki: *Beata Dębska*

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych

BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 2080-5977

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Nakład: 200 egz.

Spis treści

Jan Borowiec , Nadzór budżetowy w strefie euro	9
Zdzisław Puślecki , Wokół osłabiania neoprotekcyjizmu rolnego Unii Europejskiej w ramach i poza WTO.....	30
Magdalena Cyrek , Struktura zatrudnienia a nierówności i zagrożenia społeczne w gospodarkach UE.....	49
Monika Lewandowska-Kalina, Lech Kalina , Wpływ globalizacji na politykę fiskalną państw OECD w latach 1965-2011	64
Beata Skubiak , Rozwój lokalny i regionalny po kryzysie	77
Izabela Zabielska, Joanna Zielińska-Szczepkowska , Przygraniczne sąsiedztwo (na przykładzie sąsiedztwa między województwem warmińsko-mazurskim i obwodem kalininogradzkim FR).....	92
Arkadiusz Piwowar , Poziom, struktura i zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w gminach wiejskich w województwie dolnośląskim w latach 2005-2010	104
Katarzyna Balandynowicz-Panfil , Relacje starzejący się konsumenci – starsi pracownicy na przykładzie rynku dóbr konsumpcyjnych.....	124
Marcin Brol, Sławomir Czetwertyński , Koncepcja <i>copyleft</i> w procesie wytwarzania dóbr partnerskich.....	137
Franciszek Kapusta , Geneza i rola gospodarstw rodzinnych w rolnictwie polskim	151
Magdalena Rękas , Matki-menedżerki i ich powrót na rynek pracy po urodzeniu dziecka.....	168
Janusz Łyko , Sprawiedliwość podziału degresywnie proporcjonalnego	180
Karżyna Żukrowska , Recenzja książki Bogusławy Skulskiej „Regionalizm ekonomiczny Azji Wschodniej”	190

Summaries

Jan Borowiec , Budgetary surveillance in the euro area	28
Zdzisław W. Puślecki , Around the weakening of the agricultural new protectionism of the European Union within and outside the WTO	48
Magdalena Cyrek , Structure of employment versus social inequalities and risks in EU economies	62
Monika Lewandowska-Kalina, Lech Kalina , Impact of globalization on fiscal policy of OECD countries in the years 1965-2011	75
Beata Skubiak , Local and regional development after the crisis	90

Izabela Zabielska, Joanna Zielińska-Szczepkowska , Border neighborhood (on the example of the neighborhood between Warmia and Mazury Voivodeship and Kaliningrad region).....	103
Arkadiusz Piwowar , State, structure and spatial diversity of unemployment in rural communities in Lower Silesia Voivodeship in the period 2005-2010	123
Katarzyna Balandynowicz-Panfil , Relations ageing consumers – older workers on the example of goods and services markets.....	135
Marcin Brol, Sławomir Czetwertyński , <i>Copyleft</i> concept in the process of manufacturing peer goods	149
Franciszek Kapusta , Genesis and the role of family farms in Polish agriculture	166
Magdalena Rękas , Mothers-managers, their return to the employment market after giving birth	178
Janusz Łyko , Fairness of degressively proportional distribution.....	189

Arkadiusz Piwowar

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

POZIOM, STRUKTURA I ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE BEZROBOCIA W GMINACH WIEJSKICH W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM W LATACH 2005-2010

Streszczenie: W artykule zaprezentowano zmiany w liczbie i w strukturze bezrobotnych w gminach wiejskich w woj. dolnośląskim. Podstawowy zakres czasowy prowadzonych analiz obejmował lata 2005-2010. Warto odnotować, że w badanych latach zmniejszyła się liczba bezrobotnych z gmin wiejskich w woj. dolnośląskim. Chociaż problem bezrobocia na badanym obszarze dotyczy głównie ludzi w średnim wieku, to w strukturze bezrobotnych relatywnie szybko zwiększył się w badanych latach odsetek osób w wieku powyżej 55 lat. W 2005 r. udział ten wyniósł 5,5%, a w 2010 r. już 11,8%. Jak wynika z analiz w powiatach wrocławskim i jeleniogórskim, w 2010 r. udział osób powyżej 55 roku życia w strukturze bezrobotnych w gminach wiejskich przekroczył 15%. Jest to duże wyzwanie dla rządowych i pozarządowych organizacji świadczących usługi rynku pracy skierowane do tych osób. Zmiany w strukturze badanego zjawiska odnotowano także, biorąc pod uwagę wykształcenie osób bezrobotnych. W badanych latach w strukturze bezrobotnych zmniejszył się udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym (łącznie o 6,85 punktu procentowego), natomiast wzrósł (o 3,6 punktu procentowego) udział osób z wykształceniem wyższym. Najwyższy odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym w 2005 r. i 2010 r. odnotowano w powiecie wrocławskim (odpowiednio 4,5% i 13,1%). Zaprezentowane w artykule wyniki świadczą o znacznym przestrzennym zróżnicowaniu poziomu bezrobocia w gminach wiejskich w woj. dolnośląskim.

Słowa kluczowe: bezrobocie, gminy wiejskie, woj. dolnośląskie.

1. Wstęp

Bezrobocie jest przejawem nierównowagi na rynku pracy i należy do największych problemów społecznych w Polsce i Unii Europejskiej. Zdaniem Kwiatkowskiego [2007, s. 7] wysoka ranga bezrobocia wynika z ekonomicznego, społecznego oraz politycznego znaczenia tego zjawiska. Wieloaspektowy charakter omawianej problematyki implikuje dużą różnorodność form, typów i rodzajów bezrobocia. W literaturze przedmiotu wyróżnia się m.in. bezrobocie frykcyjne, strukturalne i cykliczne (koniunkturalne). Bezrobocie może przybierać też różne formy i wyróżniamy przy

tym bezrobocie jawne, ukryte lub fikcyjne [Kmieciak-Baran 2009, s. 25]. Ważne jest to, że zjawisko bezrobocia charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem terytorialnym, a u podstaw bezrobocia mogą leżeć różne przyczyny i uwarunkowania. Na demograficzne i przestrzenne aspekty bezrobocia wskazuje m.in. Witkowski [Witkowski 2002, s. 43-44]. Przedmiotem rozważań w niniejszej pracy jest zjawisko bezrobocia rejestrowanego¹ na obszarach wiejskich. Ze względu na specyfikę rynku pracy na obszarach wiejskich, w tym m.in. na mniejszą mobilność i niższy poziom wykształcenia ich mieszkańców, jest to temat interesujący z punktu widzenia poznawczego. Bezrobocie w dużym stopniu determinuje wykluczenie społeczne nie tylko mieszkańców miast, ale również mieszkańców obszarów wiejskich.

2. Cel, metodyka i źródła materiałów

Głównym celem publikacji jest ukazanie zmian w liczbie i w strukturze bezrobotnych w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego. Niniejsza praca odpowiada na następujące pytania badawcze: Czy i jak zmieniło się zróżnicowanie przestrzenne zjawiska bezrobocia na badanym obszarze? Gdzie w przestrzeni obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego koncentrują się obszary o największej liczbie bezrobotnych? Jakie zmiany zaszły w strukturze bezrobotnych na badanym obszarze, biorąc pod uwagę wiek i wykształcenie osób bezrobotnych? Analizy regionalnego i lokalnego² zróżnicowania poziomu bezrobocia dokonano według dwóch kryteriów: wieku i poziomu wykształcenia bezrobotnych. Dla pełniejszego przedstawienia sytuacji na lokalnych rynkach pracy wyniki analiz ujęto w podziale na podregiony i powiaty. Dane liczbowe na poziomie powiatów i podregionów dotyczyły jedynie bezrobotnych z gmin wiejskich. Prezentowane w tym kontekście wyniki badań miały na celu ukazanie zróżnicowania przestrzennego zjawiska bezrobocia w gminach wiejskich w woj. dolnośląskim. Zmiany zachodzące na rynku pracy w badanym zakresie przedstawiono w formie tabelarycznej i na mapach, wykorzystując w tym celu program Statistica 10. Zakres czasowy prowadzonych analiz obejmował lata 2005-2010, natomiast zakres przestrzenny 78 gmin wiejskich w woj. dolnośląskim, zlokalizowanych w 25 powiatach i czterech podregionach woj. dolnośląskiego (tab. 1-2).

Podstawowym źródłem danych liczbowych były publikacje GUS oraz Urzędu Statystycznego we Wrocławiu. Analizy dotyczące zmian struktury bezrobotnych w woj. dolnośląskim zostały poprzedzone porównaniem podstawowych danych

¹ Obejmuje osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DzU nr 99, poz. 1001 z późn. zm.).

² Według Polskiej Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) wyróżnia się trzy szczeble terytorialne: poziom 1 – regiony (NTS 1), poziom 2 – województwa (NTS 2), poziom 3 – podregiony (NTS 3). Poziomy lokalne uwzględniają natomiast: poziom 4 – powiaty i miasta na prawach powiatu (NTS 4) oraz poziom 5 – gminy (NTS 5). Analizy dokonane w niniejszej pracy dotyczyły głównie dwóch najniższych poziomów klasyfikacji NTS.

dotyczących zjawiska bezrobocia ogółem w Polsce i w woj. dolnośląskim. Przedstawione w niniejszej pracy dane dotyczą bezrobocia rejestrowanego. Warto przy tym podkreślić, że na terenach wiejskich zjawisko bezrobocia występuje w znacznie większym natężeniu (bezrobocie ukryte).

Tabela 1. Zakres przestrzenny prowadzonych analiz w podregionie jeleniogórskim i podregionie legnicko-głogowskim

	Powiaty	Gminy		Powiaty	Gminy
Podregion jeleniogórski	bolesławiecki	Bolesławiec	Podregion legnicko-głogowski	głogowski	Głogów
		Gromadka			Jerzmanowa
		Osiecznica			Kotła
		Warta Bolesławiecka			Pęcław
	jaworski	Męcinka			Żukowice
		Mściwojów			
		Paszowice			
		Wądroże Wielkie			
	jeleniogórski	Janowice Wielkie		górowski	Jemięlno
		Jeżów Sudecki		Niechlów	
		Mysłakowice			
		Podgórzyn			
		Stara Kamienica			
	kamiennogórski	Kamienna Góra		legnicki	Chojnów
		Marciszów			Krotoszyce
	lubański	Lubań			Kunice
		Platerówka			Legnickie Pole
		Siekierczyn			Miłkowice
	zgorzelecki	Sulików		Ruja	
		Zgorzelec			
	złotoryjski	Pielgrzymka		lubiński	Lubin
		Zagrodno			Rudna
		Złotoryja			
				polkowicki	Gaworzyce
					Grębocice
					Radwanice

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Zakres przestrzenny prowadzonych analiz w podregionie wałbrzyskim i podregionie wrocławskim

	Powiaty	Gminy		Powiaty	Gminy		
Podregion wałbrzyski	dzierzoniowski	Dzierżoniów	Podregion wrocławski	milicki	Cieszków		
		Łagiewniki			Krośnice		
	kłodzki	Kłodzko		Kłodzko	oleśnicki	Dobroszyce	
						Lewin Kłodzki	Dziadowa Kłoda
						Nowa Ruda	Oleśnica
	świdnicki	Dobromierz		Dobromierz	oławski	Domaniów	
						Marcinowice	Oława
					Świdnica	strzeliński	Borów
	wałbrzyski	Czarny Bór		Kondratowice	Przeworno		
					Stare Bogaczowice		średzki
					Walim	Małczyce	
	ząbkowicki	Ciepłowody		Ciepłowody	Miękinia		
					Kamieniec Ząbkowicki	Udanin	
					Stoszowice	trzebnicki	Wisznia Mała
		Zawonia					
			wołowski	Wińsko			
			wrocławski	Czernica			
				Długołęka			
				Jordanów Śląski			
				Kobierzyce			
				Mietków			
				Żórawina			

Źródło: opracowanie własne.

3. Bezrobocie w woj. dolnośląskim na tle kraju w latach 2005-2010

Według danych GUS w 2010 r. ludność województwa dolnośląskiego liczyła 2877,8 tys. osób, tj. 7,5% populacji ogółem w Polsce [*Ludność, ruch naturalny...* 2011, s. 19]. Na obszarach wiejskich woj. dolnośląskiego w 2010 r. mieszkało 854 993 osób. Według danych statystycznych w ostatnich latach zwiększyła się liczba mieszkańców wsi w woj. dolnośląskim (głównie w strefie podmiejskiej), a zmniejszyła się liczba ludności w miastach.

Województwo dolnośląskie w latach poprzedzających analizy dokonane w niniejszej pracy (1998-2003) należało do grupy województw charakteryzujących się wysokim poziomem bezrobocia [*Zmiany sytuacji społecznej...* 2005, s. 129]. Województwo dolnośląskie w badanych latach (2005-2010) również charakteryzowało się wyższą stopą bezrobocia aniżeli średnio w Polsce (tab. 3).

Tabela 3. Charakterystyki liczbowe zjawiska bezrobocia w Polsce i woj. dolnośląskim w latach 2005-2010*

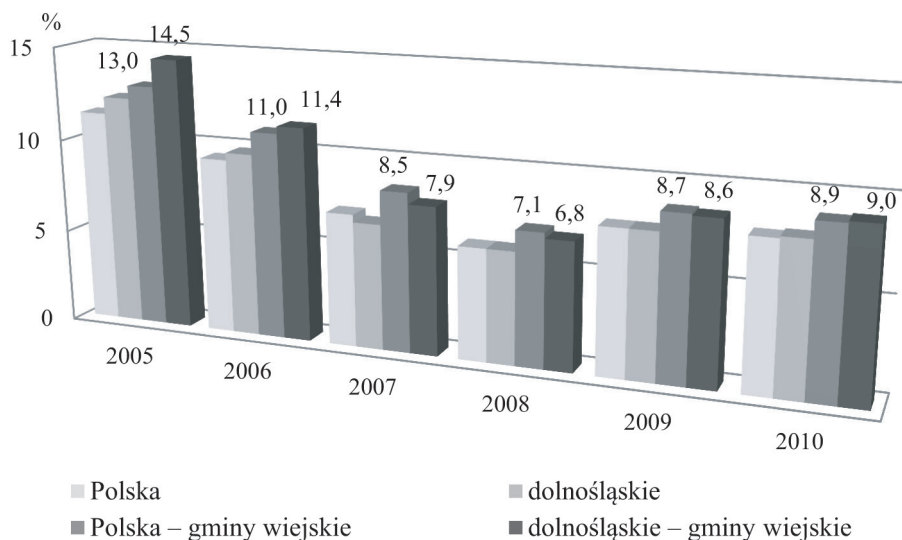
Wyszczególnienie	Lata	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia (%)	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Polska	2005	2 773 000	17,6	106,3
	2006	2 309 410	14,8	88,4
	2007	1 746 573	11,2	66,8
	2008	1 473 752	9,5	56,4
	2009	1 892 680	12,1	72,6
	2010	1 954 706	12,4	75,2
Dolnośląskie	2005	233 352	20,6	116,0
	2006	185 417	16,6	92,1
	2007	127 457	11,4	63,5
	2008	113 890	10,0	56,9
	2009	146 260	12,8	73,3
	2010	150 282	13,1	75,7

* Stan w grudniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba bezrobotnych w badanych latach zmniejszyła się ogółem w Polsce o 818,3 tys., w tym w woj. dolnośląskim o 83,1 tys. Znaczne zmniejszenie liczby bezrobotnych w latach 2005-2010 zdecydowało o spadku stopy bezrobocia średnio w Polsce o 5,2 punktu procentowego (w woj. dolnośląskim spadek stopy bezrobocia był większy i wyniósł 7,5 punktu procentowego). Mimo pozytywnych zmian nadal w 2010 r. ponad 1,95 mln osób w Polsce zarejestrowanych było jako osoby bezrobotne. Warto także zauważyć, że najniższe poziomy bezrobocia (zarówno średnio w Polsce, jak i w woj. dolnośląskim) odnotowano w 2008 roku. Od tego czasu sukcesywnie wzrasta liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia ogółem w Polsce, w tym również w woj. dolnośląskim. Wskaźnik liczby bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszył się w latach 2005-2010 średnio w Polsce o 31,1 – z poziomu 106,3 w 2005 r. (w woj. dolnośląskim różnica była większa i wyniosła 40,2).

Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule jest poziom bezrobocia na obszarach wiejskich. Na rysunku 1 dokonano porównania udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich ogółem w Polsce i w woj. dolnośląskim.

Rys. 1. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce i woj. dolnośląskim w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W każdym analizowanym roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich był wyższy aniżeli ludności ogółem. Charakterystyczna w badanych latach była zmiana relacji pomiędzy badanymi wielkościami. O ile w latach 2005-2008 odnotowano znaczne różnice pomiędzy analizowanymi wielkościami z całego kraju i z gmin wiejskich, o tyle w latach 2009-2010 różnice były niewielkie. Znaczna dyferencjacja udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowana została natomiast przy analizie poszczególnych powiatów i gmin w woj. dolnośląskim, o czym napisano w dalszej części pracy.

4. Zmiany liczby i struktury bezrobotnych w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego w latach 2005-2010

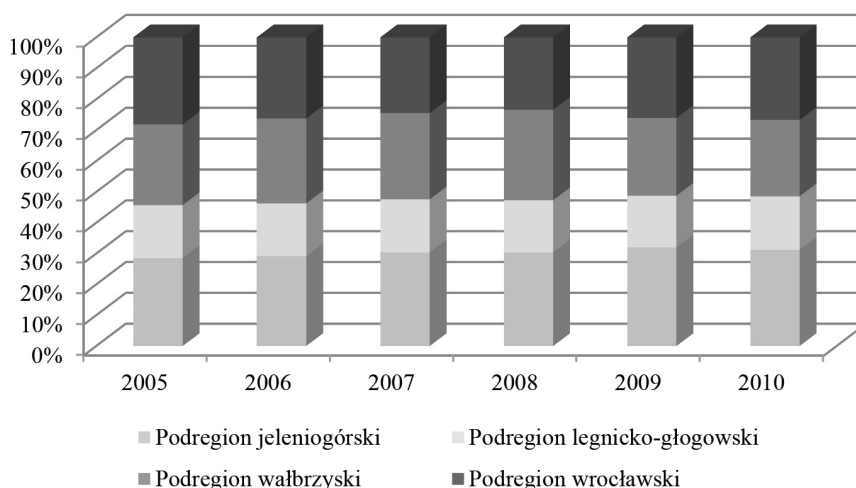
Udział bezrobotnych z gmin wiejskich stanowił w latach 2005-2010 ok. 20-21% ogółu bezrobotnych w woj. dolnośląskim. Jednym z celów prowadzonych analiz

było określenie natężenia problemu bezrobocia w gminach wiejskich w poszczególnych podregionach woj. dolnośląskiego (tab. 4 i rys. 2).

Tabela 4. Liczba bezrobotnych w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego w podziale na podregiony w latach 2005-2010

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych						Zmiana liczby bezrobotnych w latach 2005-2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	w liczbach bezwzględnych	w procentach
Podregion jeleniogórski	13 631	11 164	8 139	7 098	9 622	9 921	-3 710	-27,2
Podregion legnicko-głogowski	8 188	6 571	4 628	3 960	5 055	5 517	-2 671	-32,6
Podregion wałbrzyski	12 449	10 544	7 475	6 831	7 541	7 839	-4 610	-37,0
Podregion wrocławski	13 432	10 051	6 574	5 467	7 852	8 488	-4 944	-36,8
Razem	47 700	38 330	26 816	23 356	30 070	31 765	-15 935	-33,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

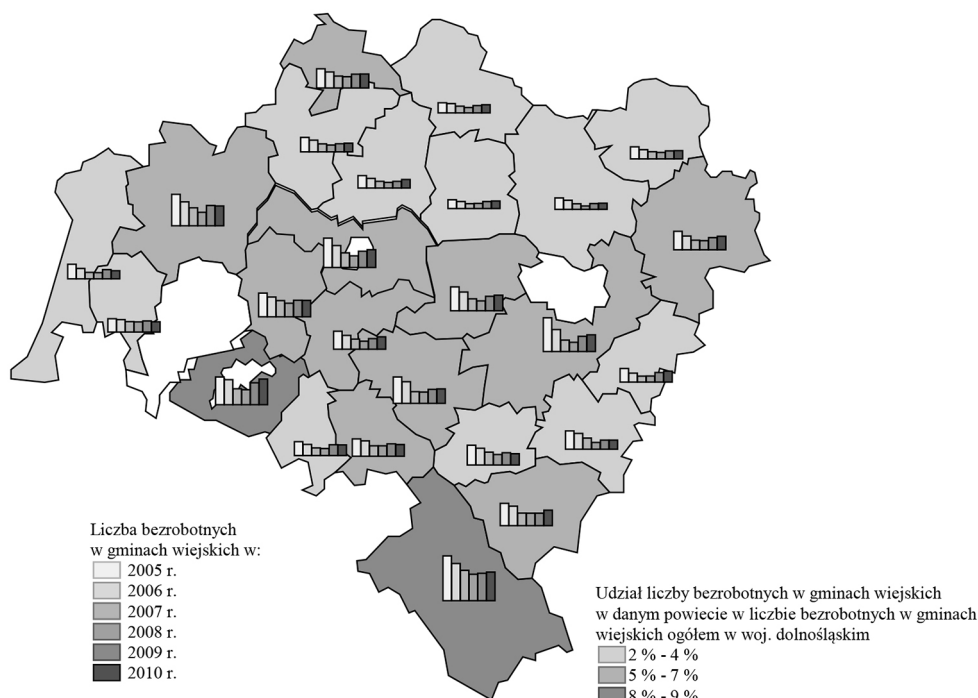
Rys. 2. Struktura bezrobotnych w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego w podziale na podregiony w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

Liczba bezrobotnych w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego zmniejszyła się w badanych latach o 15 935 osób, tj. o 33,4%. Zmniejszenie liczby bezrobotnych nastąpiło w każdym z czterech podregionów woj. dolnośląskiego, w których zlokalizowane są gminy wiejskie. Biorąc pod uwagę strukturę bezrobotnych w gminach wiejskich w podziale na podregiony, najczęściej bezrobotnych w każdym z badanych lat odnotowano w podregionie jeleniogórskim (w 2010 r. zarejestrowanych było 9921 osób, tj. 31,2% ogółu bezrobotnych w badanym województwie). Charakterystyczna w badanych latach była względnie stała struktura liczby bezrobotnych z gmin wiejskich woj. dolnośląskiego w podziale na podregiony.

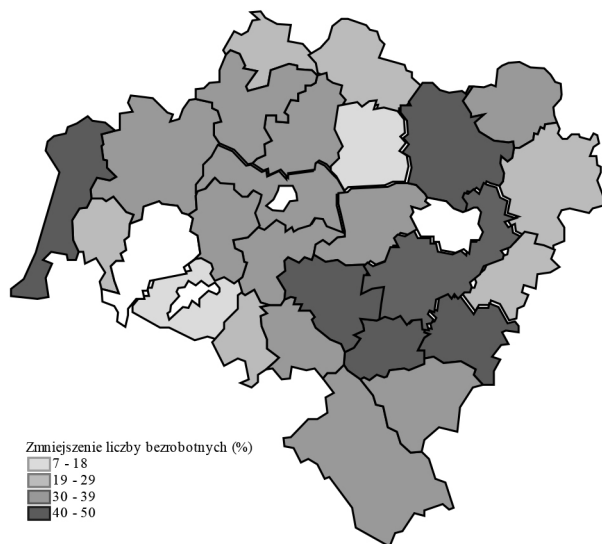
Zmiany w liczbie bezrobotnych w gminach wiejskich w ujęciu powiatów zaprezentowano na rys. 3 i 4.

Jak wynika z analiz, poziom bezrobocia w gminach wiejskich zmniejszył się w badanych latach we wszystkich 25 powiatach woj. dolnośląskiego, w których zlokalizowane są gminy wiejskie. Co więcej, w sześciu powiatach (zgorzeleckim, dzierzoniowskim, świdnickim, strzelińskim, trzebnickim, wrocławskim) odnotowa-

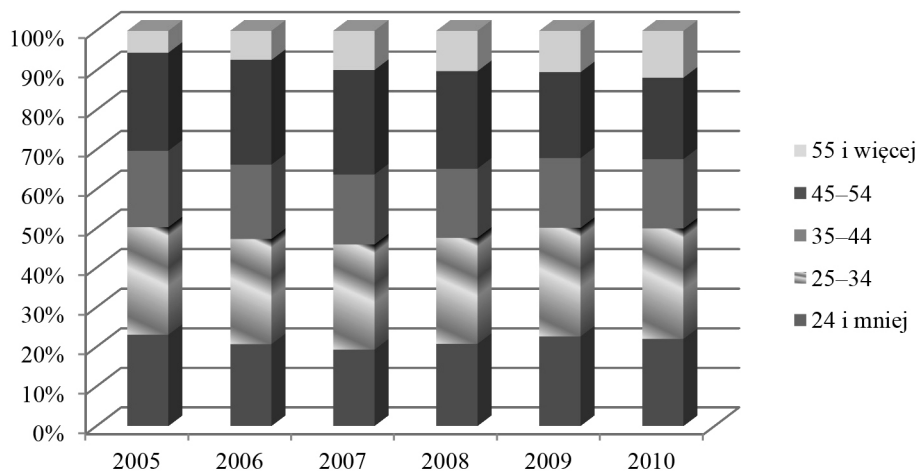
Rys. 3. Liczba bezrobotnych w gminach wiejskich w podziale na powiaty woj. dolnośląskiego w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

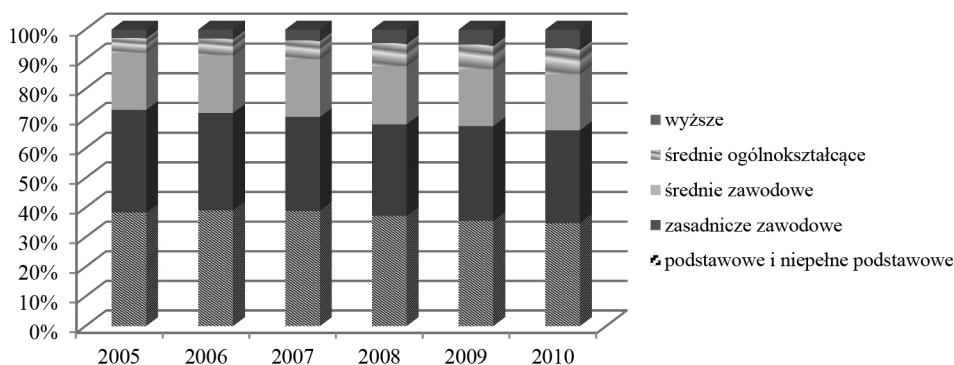
Rys. 4. Zmniejszenie liczby bezrobotnych w gminach wiejskich w podziale na powiaty woj. dolnośląskiego w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Rynek pracy...* 2007, s. 81-88; *Rynek pracy...* 2010, s. 85-96; *Rynek pracy...* 2011, s. 107-118].

Rys. 5. Struktura bezrobotnych z gmin wiejskich według wieku w woj. dolnośląskim w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Rynek pracy...* 2007, s. 81-88; *Rynek pracy...* 2010, s. 85-96; *Rynek pracy...* 2011, s. 107-118].

Rys. 6. Struktura bezrobotnych z gmin wiejskich według wykształcenia w woj. dolnośląskim w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

no zmniejszenie liczby bezrobotnych o ponad 40% w stosunku do stanu z roku 2005. Największe zmniejszenie liczby bezrobotnych (również dynamikę zmian) odnotowano w powiecie wrocławskim (zmniejszenie liczby bezrobotnych o 1605 osób, tj. o 50%).

Interesująca z punktu widzenia poznawczego jest struktura badanego zjawiska według wieku i wykształcenia (rys. 5 i 6).

Problem bezrobocia na badanym obszarze dotyczył głównie ludzi w młodym i średnim wieku (dominującą grupą wiekową w strukturze bezrobotnych w każdym roku badania była grupa 25-34 lata). Należy podkreślić, że co drugi bezrobotny w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego nie przekroczył 34 roku życia (w 2005 r. odsetek bezrobotnych do 34 roku życia w strukturze bezrobotnych wyniósł 50,3%, natomiast w 2010 r. 49,9%). Charakterystyczną cechą struktury bezrobotnych z gmin wiejskich woj. dolnośląskiego jest wzrost udziału osób powyżej 55 roku życia (z 5,5% w 2005 r. do 11,8% w 2010 r.). Biorąc pod uwagę zmiany w strukturze bezrobotnych według wykształcenia, również można znaleźć pewne prawidłowości. W badanych latach w strukturze bezrobotnych wzrósł (o 3,6 punktu procentowego) udział osób z wykształceniem wyższym. Zmniejszył się natomiast udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym (łącznie o 6,85 punktu procentowego). Analiza danych wykazała znaczne zróżnicowanie struktury bezrobotnych według wieku i wykształcenia w układzie przestrzennym badań na poziomie powiatów (tab. 5 i 6).

Najwyższy odsetek bezrobotnych w wieku do 34 roku życia z gmin wiejskich woj. dolnośląskiego w 2010 r. odnotowano w powiecie lubińskim (61,9%), najniższy – w powiecie jeleniogórskim (39,8%). W powiecie lubińskim odnotowano także największy wzrost udziału bezrobotnych w wieku do 34 lat w strukturze bezrobot-

Tabela 5. Struktura bezrobotnych z gmin wiejskich według wieku w układzie powiatów województwa dolnośląskiego w latach 2005 i 2010

Powiaty	24 lata i mniej		25-34 lata		35-44 lata		45-54 lata		55 lat i więcej	
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
	(%)									
Bolesławiecki	25,0	26,2	27,9	27,9	19,2	17,0	23,8	19,1	4,1	9,8
Jaworski	23,5	25,8	29,2	30,4	20,6	17,3	21,4	16,9	5,4	9,6
Jeleniogórski	15,8	13,4	25,2	26,4	18,8	19,6	32,3	25,2	7,9	15,4
Kamiennogórski	21,0	20,2	23,5	24,7	24,0	17,5	26,4	24,6	5,1	13,0
Lubański	23,3	21,7	29,2	29,5	20,6	17,2	22,0	21,9	5,0	9,7
Zgorzelecki	24,3	22,2	27,4	28,5	18,0	15,8	25,0	19,1	5,4	14,3
Złotoryjski	22,8	24,0	28,3	27,4	20,7	18,9	24,4	19,2	3,9	10,5
Głogowski	25,5	26,8	30,4	28,3	17,8	16,8	20,7	17,7	5,5	10,4
Górowski	27,9	25,8	28,4	27,2	17,5	20,4	22,2	16,6	4,0	10,1
Legnicki	21,7	20,3	28,9	29,2	19,2	19,0	24,4	20,3	5,8	11,2
Lubiński	26,7	31,1	27,8	30,8	17,4	15,1	22,5	15,0	5,6	8,0
Polkowicki	25,0	24,2	28,3	29,5	18,1	18,5	23,7	18,0	4,8	9,7
Dzierżoniowski	22,6	20,9	25,6	29,1	19,4	14,5	26,2	22,6	6,2	12,9
Kłodzki	21,6	17,7	27,4	28,2	20,8	19,7	25,4	23,5	4,8	10,9
Świdnicki	23,7	23,7	26,6	27,9	20,6	15,8	23,9	19,7	5,2	12,9
Wałbrzyski	20,7	16,9	27,2	27,9	20,1	19,8	26,8	22,7	5,2	12,7
Ząbkowicki	21,1	23,1	28,2	27,3	20,1	17,9	25,0	20,4	5,6	11,3
Milicki	26,2	24,4	28,9	30,4	15,7	15,1	25,2	18,6	4,1	11,4
Oleśnicki	27,0	26,7	26,5	27,3	20,9	18,4	20,6	19,2	5,0	8,4
Oławski	26,0	26,0	23,2	25,8	20,9	15,7	22,4	20,1	7,5	12,3
Strzeliński	28,8	19,9	24,8	28,4	17,1	19,0	24,7	22,0	4,6	10,7
Średzki	21,7	22,6	26,8	25,7	18,8	17,5	26,5	21,1	6,2	13,1
Trzebnicki	26,1	25,1	26,7	28,5	19,4	15,8	23,2	19,2	4,6	11,3
Wołowski	25,0	26,3	26,8	23,7	19,7	19,5	23,3	18,9	5,2	11,5
Wrocławski	20,4	16,3	26,1	28,9	18,6	15,4	26,5	20,5	8,3	18,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

nych w latach 2005-2010 (o 7,4 punktu procentowego). Zróżnicowany przestrzennie był także udział osób powyżej 55 roku życia w strukturze bezrobotnych w poszczególnych powiatach. Najwyższy odsetek bezrobotnych powyżej 55 roku życia w 2005 r. i 2010 r. w strukturze bezrobotnych odnotowano w powiecie wrocławskim (odpowiednio 8,3% i 18,9%). Wysoki odsetek osób powyżej 55 roku życia w struk-

turze bezrobotnych z gmin wiejskich odnotowano także w powiecie jeleniogórskim (w 2005 r. wyniósł 7,9%, a w 2010 r. 15,4%).

Tabela 6. Struktura bezrobotnych z gmin wiejskich według wykształcenia w układzie powiatów woj. dolnośląskiego w 2005 r. i 2010 r.

Powiaty	Podstawowe i niepełne podstawowe		Zasadnicze zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Średnie zawodowe		Wyższe	
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
	(%)									
Bolesławiecki	36,2	31,0	37,9	33,3	4,1	7,7	19,1	21,2	2,8	6,8
Jaworski	39,2	37,3	36,1	30,5	4,2	6,1	17,4	18,6	3,2	7,4
Jeleniogórski	44,4	38,9	33,7	32,9	4,2	6,3	14,7	16,4	3,1	5,6
Kamiennogórski	31,8	29,9	44,6	41,0	5,1	7,0	16,4	16,0	2,1	6,1
Lubański	38,1	34,6	34,6	33,3	3,2	6,6	22,0	20,6	2,1	5,0
Zgorzelecki	40,1	38,3	36,0	29,0	3,4	7,1	18,4	21,3	2,1	4,3
Złotoryjski	38,7	38,4	37,9	32,9	3,4	8,1	17,3	15,2	2,7	5,5
Głogowski	39,7	34,9	33,2	29,9	5,8	8,4	18,3	20,6	3,0	6,3
Górowski	39,9	36,7	35,5	32,3	5,0	8,8	16,9	18,5	2,8	3,6
Legnicki	38,7	35,0	36,1	33,8	3,8	5,1	18,2	19,5	3,3	6,6
Lubiński	36,9	33,6	32,0	26,2	6,8	12,2	19,8	16,8	4,5	11,3
Polkowicki	41,0	37,1	33,1	31,0	5,0	8,7	18,4	18,0	2,5	5,2
Dzierżoniowski	36,9	34,2	28,9	28,0	6,4	10,2	25,1	22,4	2,7	5,3
Kłodzki	37,7	36,7	32,2	29,3	5,7	8,6	22,1	20,5	2,2	4,9
Świdnicki	34,8	33,1	34,3	30,5	5,3	8,3	22,6	19,0	3,1	9,1
Wałbrzyski	35,7	35,5	35,6	32,7	5,2	7,0	20,7	18,1	2,8	6,7
Ząbkowicki	38,5	32,9	30,4	27,7	4,1	10,3	25,1	24,3	2,0	4,7
Milicki	33,9	29,2	41,2	38,4	6,6	9,5	16,1	18,3	2,2	4,6
Oleśnicki	35,5	36,0	37,7	31,8	6,5	9,7	18,4	16,7	2,0	5,8
Oławski	46,6	38,3	27,3	26,5	5,7	11,5	18,0	17,5	2,4	6,1
Strzeliński	30,8	30,5	37,2	33,5	6,1	10,2	23,4	20,2	2,5	5,6
Średzki	40,8	35,0	34,1	31,0	4,9	10,9	17,9	16,3	2,4	6,8
Trzebnicki	35,8	31,5	41,2	34,6	4,8	10,6	15,8	17,3	2,4	6,0
Wołowski	36,3	32,0	36,8	33,8	5,5	15,1	17,7	15,6	3,7	3,5
Wrocławski	44,7	31,6	28,4	24,3	5,1	10,5	17,3	20,5	4,5	13,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w każdym z 25 badanych powiatów dominowała łącznie grupa bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym. Najwyższy udział bezrobotnych o najniższym wykształceniu (podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym) odnotowano w 2005 r. i 2010 r. w powiecie jeleniogórskim (odpowiednio 78,1% i 71,8%). Duże zróżnicowanie przestrzenne dotyczyło w badanych latach udziału osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe. Najwyższy odsetek takich osób w 2005 r. i 2010 r. odnotowano w powiecie wrocławskim (odpowiednio 4,5% i 13,1%). Z drugiej strony w 2010 r. w siedmiu powiatach (lubańskim, zgorzeleckim, górowskim, kłodzkim, ząbkowickim, milickim, wołowskim) odsetek osób z wykształceniem wyższym nie przekraczał 5% w strukturze bezrobotnych (najniższy był w powiecie wołowskim i wyniósł 3,5%).

W tabeli 7 zaprezentowano dane z gmin wiejskich o największym spadku liczby bezrobotnych w każdym z powiatów (wybrano jedną gminę o największym wskaźniku dynamiki zmian liczby bezrobotnych w każdym powiecie).

W 2010 r. jedynie w gminie Mysłakowice w powiecie jeleniogórskim odnotowano wyższy poziom bezrobocia aniżeli w 2005 roku. We wszystkich pozostałych 47 gminach wiejskich w woj. dolnośląskim poziom bezrobocia w latach 2005-2010 się obniżył. Jak wynika z danych zawartych w tab. 7, dynamika zmian liczby bezrobotnych w badanych latach cechowała się znacznym zróżnicowaniem przestrzennym. Przy średnim w województwie dolnośląskim zmniejszeniu liczby bezrobotnych w latach 2005-2010 o 33,4%, w 10 gminach wiejskich odnotowano zmniejszenie liczby bezrobotnych co najmniej o 50%. Najwyższa dynamika zmian w tym zakresie była w gminie Mietków w powiecie wrocławskim (zmniejszenie liczby bezrobotnych o 61,2%). Należy zaznaczyć, że znaczne zmniejszenie liczby bezrobotnych zauważono w gminach wiejskich w powiecie wrocławskim. Warto zaznaczyć, że w 4 z 6 gmin powiatu wrocławskiego odnotowano zmniejszenie liczby bezrobotnych w latach 2005-2010 co najmniej o połowę. Z drugiej strony w niektórych gminach wiejskich w woj. dolnośląskim dynamika zmian była relatywnie niewielka, m.in. w gminach (w nawiasach podano dynamikę zmian liczby bezrobotnych w latach 2005-2010):

- Stara Kamienica (10,5%),
- Jemielno (11,6%),
- Wińsko (13,1%),
- Oława (13,2%),
- Janowice Wielkie (15,4%).

W tabelach 8-11 zaprezentowano dane dotyczące udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podziale na cztery podregiony woj. dolnośląskiego.

W 2010 r. w czterech gminach wiejskich w podregionie wałbrzyskim (Marcinowice, Świdnica, Łagiewniki i Stare Bogaczowice) udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym nie przekraczał 10%. Biorąc pod

Tabela 7. Gminy wiejskie o największej dynamice zmian liczby bezrobotnych w poszczególnych powiatach woj. dolnośląskiego w latach 2005-2010

Podregion	Powiat	Gmina	Zmiana liczby bezrobotnych w latach 2005-2010	
			w liczbach bezwzględnych [osób]	w procentach
Jeleniogórski	bolesławiecki	Gromadka	-257	-46,1
	jaworski	Wądroże Wielkie	-181	-46,3
	jeleniogórski	Jeżów Sudecki	-101	-21,4
	kamiennogórski	Marciszów	-164	-29,2
	lubański	Lubań	-179	-25,3
	zgorzelecki	Zgorzelec	-416	-48,8
	złotoryjski	Zagrodno	-236	-32,6
Legnicko-głogowski	głogowski	Pęcław	-96	-31,3
	górowski	Niechlów	-138	-22,9
	legnicki	Ruja	-122	-55,0
	lubiński	Lubin	-249	-35,6
	polkowicki	Radwanice	-183	-41,2
Wałbrzyski	dzierżoniowski	Łagiewniki	-321	-44,0
	kłodzki	Kłodzko	-898	-37,8
	świdnicki	Marcinowice	-310	-57,0
	wałbrzyski	Walim	-274	-34,0
	ząbkowicki	Ciepłowody	-223	-49,0
Wrocławski	milicki	Cieszków	-179	-35,0
	oleśnicki	Dobroszyce	-200	-40,1
	oławski	Domaniów	-140	-33,2
	strzeliński	Przeworno	-417	-56,4
	średzki	Udanin	-234	-46,3
	trzebnicki	Zawonia	-244	-45,4
	wołowski	Wińsko	-111	-13,1
	wrocławski	Mietków	-167	-61,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Rynek pracy... 2007, s. 81-88; Rynek pracy... 2010, s. 85-96; Rynek pracy... 2011, s. 107-118].

Tabela 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podregionie wałbrzyskim w latach 2005-2010 (w %)

Gminy wiejskie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Zmiana w latach 2005-2010
Cieplowody	22,9	19,5	10,0	9,8	11,5	11,4	-11,5
Czarny Bór	14,9	13,3	8,6	9,3	11,7	10,9	-4,0
Dobromierz	18,5	15,3	9,8	9,5	11,2	12,7	-5,8
Dzierżoniów	18,9	16,6	12,5	10,4	11,7	11,0	-7,9
Kamieniec Ząbkowicki	18,5	16,7	11,7	10,2	9,4	13,4	-5,1
Kłodzko	21,6	17,7	14,4	12,8	12,7	13,3	-8,3
Lewin Kłodzki	26,0	18,2	16,4	14,6	16,1	17,0	-9,0
Łagiewniki	15,7	12,4	9,7	7,5	9,4	8,4	-7,3
Marcinowice	13,2	11,2	5,3	5,2	5,6	5,5	-7,7
Nowa Ruda	20,0	17,2	14,1	11,8	12,9	13,5	-6,5
Stare Bogaczowice	14,7	13,2	7,7	7,8	8,8	9,4	-5,3
Stoszowice	17,0	14,1	9,0	11,1	11,3	12,7	-4,3
Świdnica	13,4	10,7	5,6	5,2	6,7	6,6	-6,8
Walim	22,2	19,5	14,6	13,6	15,8	14,3	-7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

uwagę cały badany okres, najistotniejsze zmniejszenie udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (o 11,5 punktu procentowego) odnotowano w gminie Cieplowody. Zróżnicowanie przestrzenne zjawiska bezrobocia w gminach wiejskich podregionu wałbrzyskiego w badanych latach było znaczne. W 2010 r. różnica udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach o największym (Lewin Kłodzki) i najmniejszym (Marcinowice) wskaźniku udziału wyniosła 11,5 punktu procentowego. Warto odnotować, że o ile w 2005 r. we wszystkich gminach wiejskich w badanym podregionie udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przekraczał 13%, o tyle w 2010 r. w 9 z 14 gmin udział ten był niższy od 13%.

Spośród gmin wiejskich zlokalizowanych w podregionie wrocławskim największe zmniejszenie udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2005-2010 odnotowano w gminie Przeworno (o 12,8 punktu procentowego). W 2010 r. w czterech gminach (Wińsko, Kondratowice, Cieszków i Przeworno) udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł nie mniej niż 10%. W podregionie wrocławskim odnotowano znaczne zróżnicowanie przestrzenne badanego zjawiska. Dla przykładu w 2010 r. różnica pomiędzy gminą o największym (Wińsko) i najmniejszym (Kobierzyce) udziale bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 10 punktów procentowych.

Tabela 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podregionie wrocławskim w latach 2005-2010 (w %)

Gminy wiejskie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Zmiana w latach 2005-2010
Borów	12,3	10,9	7,3	5,2	7,0	6,0	-6,3
Cieszków	17,7	15,1	11,4	9,6	11,0	11,3	-6,4
Czernica	8,6	5,2	3,0	2,0	3,3	3,6	-5,0
Długołęka	7,0	4,6	2,3	1,9	3,3	3,4	-3,6
Dobroszyce	12,9	9,2	5,6	6,0	6,9	7,2	-5,7
Domaniów	12,6	8,2	5,1	4,9	8,0	8,3	-4,3
Dziedowa Kłoda	12,9	9,1	6,1	6,9	9,2	9,9	-3,0
Jordanów Śląski	9,3	5,5	2,5	1,6	3,0	3,7	-5,6
Kobierzyce	9,1	5,1	2,8	2,4	3,2	3,6	-5,5
Kondratowice	20,8	16,8	12,1	7,9	10,7	12,3	-8,5
Kostomłoty	11,3	9,4	5,9	5,1	7,1	8,0	-3,3
Krośnice	12,6	8,9	7,2	6,8	8,7	8,9	-3,7
Malczyce	12,5	9,6	5,3	4,7	7,0	7,6	-4,9
Mietków	11,2	6,8	3,0	2,1	3,3	4,2	-7,0
Miękinia	10,9	8,0	5,4	4,1	6,6	6,6	-4,3
Oleśnica	12,2	9,3	6,9	5,6	7,8	8,6	-3,6
Oława	10,5	7,0	4,6	4,8	7,1	8,2	-2,3
Przeworno	22,8	20,3	14,8	8,0	10,2	10,0	-12,8
Udanin	14,3	11,1	7,1	5,9	6,8	7,4	-6,9
Wińsko	16,1	12,9	9,1	9,3	12,7	13,6	-2,5
Wisznia Mała	10,7	7,9	5,0	2,8	4,9	5,3	-5,4
Zawonia	15,4	12,8	7,5	5,1	7,7	7,8	-7,6
Żórawina	10,2	7,5	3,4	2,9	4,1	4,2	-6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 r. w większości gmin w podregionie jeleniogórskim udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł powyżej 10%. Odnotowano przy tym w stosunku do innych podregionów niewielkie zmiany badanej cechy w latach 2005-2010. Największe zmniejszenie udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podregionie jeleniogórskim odnotowano w gminie Zgorzelec (o 8,3 punktu procentowego). W gminie Mysłakowice (jedynej spośród 48 gmin wiejskich woj. dolnośląskiego, w której wzrosło bezrobocie w badanych latach) odnotowano w latach 2005-2010 wzrost udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym o 1,9 punktu procentowego.

Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podregionie jeleniogórskim w latach 2005-2010 (w %)

Gminy wiejskie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Zmiana w latach 2005-2010
Bolesławiec	12,4	8,4	6,3	6,3	8,1	7,7	-4,7
Gromadka	15,9	12,3	8,8	4,8	8,4	8,4	-7,5
Janowice Wielkie	13,3	11,4	6,9	6,6	9,1	10,8	-2,5
Jeżów Sudecki	11,3	9,7	6,3	4,9	7,5	8,1	-3,2
Kamienna Góra	14,0	10,9	6,7	7,9	11,6	10,8	-3,2
Lubań	16,9	16,4	13,0	12,4	13,4	12,0	-4,9
Marciszów	18,8	15,5	12,0	8,0	12,5	13,3	-5,5
Męcinka	17,4	12,9	9,3	7,8	10,3	11,4	-6,0
Mściwojów	17,8	14,1	10,6	8,5	10,8	14,1	-3,7
Mysłakowice	10,2	9,8	6,5	7,1	10,6	12,1	1,9
Osiecznica	15,4	12,7	8,3	4,8	8,3	8,5	-6,9
Paszowice	14,4	12,4	8,8	6,8	9,4	10,3	-4,1
Pielgrzymka	21,7	17,7	15,6	12,8	15,0	15,0	-6,7
Platerówka	12,5	9,7	10,5	9,6	12,9	9,8	-2,7
Podgórzyn	13,5	12,0	7,4	6,5	8,4	10,8	-2,7
Siekierczyn	15,6	13,4	11,2	11,8	11,9	12,0	-3,6
Stara Kamienica	13,3	12,0	7,3	6,6	10,0	11,4	-1,9
Sulików	14,3	11,0	8,0	8,0	10,5	8,9	-5,4
Warta Bolesławiecka	15,0	11,1	9,1	6,5	9,5	9,1	-5,9
Wądroże Wielkie	15,4	10,9	7,9	6,1	7,2	8,3	-7,1
Zagrodno	20,3	17,2	13,1	11,6	14,0	13,5	-6,8
Zgorzelec	16,1	10,6	5,9	5,3	8,5	7,8	-8,3
Złotoryja	19,5	16,4	13,2	10,8	13,2	13,2	-6,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W podregionie legnicko-głogowskim największy spadek udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w badanych latach odnotowano w gminach Radwanice (o 6,9 punktu procentowego) oraz Krotoszyce (o 6,8 punktu procentowego). W 2010 r. najwyższy udział badanej cechy odnotowano w gminie Jemielno (16,8%), najmniejszy zaś – w gminie Legnickie Pole (5,1%).

Tabela 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich w podregionie legnicko-głogowskim w latach 2005-2010 (w %)

Gminy wiejskie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Zmiana w latach 2005-2010
Chojnów	19,8	14,9	12,6	10,3	13,5	13,3	-6,5
Gaworzycy	16,9	12,3	9,3	8,6	10,3	10,3	-6,6
Głogów	14,1	10,6	8,0	7,4	9,5	8,4	-5,7
Grębocice	16,0	14,6	10,8	8,3	8,8	9,5	-6,5
Jemielno	19,9	16,8	13,5	11,1	14,8	16,8	-3,1
Jerzmanowa	14,1	10,7	7,3	6,4	7,5	7,7	-6,4
Kotla	16,1	13,9	9,6	9,4	11,2	11,4	-4,7
Krotoszyce	13,1	10,3	4,0	3,3	5,2	6,3	-6,8
Kunice	12,6	8,2	5,0	4,2	5,7	6,0	-6,6
Legnickie Pole	8,5	6,4	3,4	2,9	3,9	5,1	-3,4
Lubin	9,9	6,8	4,6	3,6	4,2	5,2	-4,7
Miłkowice	12,5	9,8	5,5	3,5	5,8	7,4	-5,1
Niechlów	19,6	18,4	12,4	9,9	13,1	14,5	-5,1
Pęcław	21,4	17,7	12,1	12,0	14,5	14,2	-7,2
Radwanice	15,4	11,4	6,3	5,6	7,6	8,5	-6,9
Rudna	11,1	9,3	6,5	5,5	6,3	7,8	-3,3
Ruja	13,8	10,1	5,0	4,2	5,1	6,1	-7,7
Żukowice	16,2	13,9	11,0	10,2	11,7	12,3	-3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5. Podsumowanie

Przemiany strukturalne zachodzące w polskim rolnictwie nie sprzyjają w należyтым stopniu poprawie sytuacji na rynku pracy na terenach wiejskich. Jednym z poważniejszych problemów społecznych i ekonomicznych na obszarach wiejskich w Polsce jest bezrobocie. Problem ten dotyczy także terenów wiejskich w woj. dolnośląskim. Wyniki analiz zjawiska bezrobocia w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego co prawda potwierdziły spadek liczby bezrobotnych, biorąc pod uwagę dwa skrajne okresy badań (2005 r. i 2010 r.), jednak w latach 2008-2010 liczba bezrobotnych w gminach wiejskich systematycznie wzrastała. Z punktu widzenia polityki rynku pracy i metod ograniczania bezrobocia niezwykle istotna jest także zmieniająca się struktura osób bezrobotnych według wieku i wykształcenia. Jak wynika z przeprowadzanych badań, bezrobocie w gminach wiejskich woj. dolnośląskiego w latach 2005-2010 było zjawiskiem szczególnie niekorzystnym, gdyż dotyczyło głównie

ludzi młodych i w średnim wieku. Warto także podkreślić, że w całym woj. dolnośląskim w gminach wiejskich udział osób bezrobotnych powyżej 55 lat w strukturze bezrobotnych wzrósł w badanych latach o 6,3 punktu procentowego (z 5,5% w 2005 r. do 11,8% w 2010 r.). W 2010 r. w dwóch powiatach woj. dolnośląskiego (wrocławskim i jeleniogórskim) udział osób powyżej 55 roku życia w strukturze bezrobotnych w gminach wiejskich przekroczył 15%. Badania wykazały, że zmiany strukturalne nie dotyczą jedynie wieku bezrobotnych. Szczególną cechą badanego zjawiska jest znaczące zróżnicowanie według poziomu wykształcenia bezrobotnych w zakresie przestrzennym badań. W latach 2005-2010 w strukturze bezrobotnych zmniejszył się udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym (łącznie o 6,85 punktu procentowego), wzrósł natomiast (o 3,6 punktu procentowego) udział osób z wykształceniem wyższym.

Analiza bezrobocia rejestrowanego w układzie poszczególnych gmin wiejskich wykazała, że w latach 2005-2010 w 10 gminach odnotowano zmniejszenie liczby bezrobotnych co najmniej o 50%. Nadal jednak w niektórych gminach w 2010 r. odnotowano bardzo wysoki udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (dla przykładu w gminach: Lewin Kłodzki, Pielgrzymka i Jemielno udział ten wyniósł powyżej 15%).

Literatura

- Kmieciak-Baran K., *Bezrobocie czynnikiem marginalizacji i ubóstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009.
- Kwiatkowski E., *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, PWN, Warszawa 2007.
- Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie dolnośląskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2011.
- Rynek pracy w województwie dolnośląskim w latach 2005-2006*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2007.
- Rynek pracy w województwie dolnośląskim w latach 2007-2009*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2010.
- Rynek pracy w województwie dolnośląskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2011.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, DzU nr 99, poz. 1001, z późn. zm.
- Witkowski J., *Demograficzne i przestrzenne aspekty bezrobocia*, [w:] *Przeciw ubóstwu i bezrobociu: lokalne inicjatywy obywatelskie*, red. J. Hryniewicz, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2002.
- www.stat.gov.pl (Bank Danych Lokalnych).
- Zmiany sytuacji społecznej na Dolnym Śląsku w latach 1998-2002*, red. Z. Pisz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005.

STATE, STRUCTURE AND SPATIAL DIVERSITY OF UNEMPLOYMENT IN RURAL COMMUNITIES IN LOWER SILESIA VOIVODESHIP IN THE PERIOD 2005-2010

Summary: The article presents the numerical and structural changes of unemployment in rural communities in Lower Silesia Voivodeship. The basic scope of the conducted analyzes included the time period between 2005-2010. It is worth noting that during the period under studies, the number of unemployed people on rural areas decreased in Lower Silesia Voivodeship. Although the problem of unemployment in the studied area concerns mainly middle-aged people, the percentage of people aged over 55 years grew relatively fast in the structure of the unemployed in the studied years. While in 2005. the share reached 5.5%, in 2010 it already reached 11.8%. As it clearly results from the analysis in two districts of Lower Silesia (Wrocław and Jelenia Góra) in 2010 the share of people over 55 years in the structure of unemployment in rural areas exceeded 15%. It is a big challenge for government and non-governmental organizations performing services on the labor market directed at those people. The changes in the structure of the studied phenomenon were noted also when considering the education of the unemployed. In the studied period in the unemployment structure the share of people with vocational and primary education decreased (a total of 6.85 percentage points) and the share of people with higher education increased (by 3.6 percentage points). The highest percentage of unemployed people with higher education in 2005 and 2010 was reported in the district of Wrocław (4.5% and 13.1% respectively). The data presented in this paper indicate a significant spatial variation of unemployment levels in rural communities in Lower Silesia Voivodeship.

Keywords: unemployment, rural communities, Lower Silesia Voivodeship.